

**Tarquinio
MERULA**

ciaccona

edited
by

2013

Tarquinio Merula

Ο Tarquinio Merula (1894/5-1665) από το Busseto της Β. Ιταλίας ήταν συνθέτης, οργανίστας και βιολιστής του πρώιμου μπαρόκ. Έδρασε κυρίως στην Cremona ακολουθώντας την Βενετσιάνικη Σχολή. Φίλερις από φύση, ήρθε συχνά σε σύγκρουση με διοικητικούς προϊσταμένους αλλά και μαθητές του.

Σημαντική συνθετική φυσιογνωμία, συνεισέφερε στην εξέλιξη της καντάτας, της άριας, της εκκλησιαστικής και δωματίου σονάτας, του επίμονου βάσιμου και συμφωνίας (*sinfonia*). Στην θρησκευτική μουσική ακολούθησε τα πρότυπα του Monteverdi, πρωτοτυπώντας όμως στη σύνθεση μοτέτων για σόλο φωνή με συνοδεία εγχόρδων.

Passacaglia και Chaconne

Η *Passacaglia*, ιταλικός όρος, επίσης *passacaglio*, *passagallo*, *passacagli*, *passacaglie* (Γαλλ. *passacaille* / Ισπ. *pasacalle*) και η *Chaconne*, γαλλικός όρος (It. *ciaccona* / Ισπ. *chacóna*) ανήκουν στις *ostinato παραλλαγές*. Λίγα είναι γνωστά για την καταγωγή τους, μάλλον πρόκειται για χορούς ισπανικής καταγωγής, πιθανόν δε η *chaconne* να εισήλθε στην Ευρώπη από το Μεξικό.

Και οι δύο μορφές χαρακτηρίζονται από τον τρίσημο ρυθμό τους και τον ελάσσονα τρόπο (η *chaconne* του Merula εν τούτοις είναι σε μείζονα τρόπο). Οι όροι *passacaglia* και *chaconne* εχρησιμοποιούνται αδιακρίτως από τους μπαρόκ συνθέτες, είτε συνθέτονταν επί ενός *επίμονου βάσιμου* (*ground bass*) είτε όχι. Ο Coeuroy διέκρινε την *passacaglia* από την *chaconne* με βάση το γεγονός ότι η πρώτη περιέχει μετατροπίες, ενώ η δεύτερη είναι σε μία μόνο τονικότητα (η *chaconne* του Vitali τον διαψεύδει όμως!). Σήμερα η διάκρισή τους γίνεται με βάση την *Passacaglia* σε ντο για όργανο και την *Chaconne* σε ρε για σόλο βιολί του Bach. Η πρώτη χρησιμοποιεί επίμονο βάσιμο, η δεύτερη όχι. Καταλήγοντας, προτιμώ την εξής διάκριση: η χρησιμοποιεί μελωδικό *ostinato*, η πρώτη εμφάνισή του γίνεται κυρίως στο βάσιμο και ασυνόδευτη, ενώ η αρμονικό *ostinato*.

Η Chaconne του Merula

Η *Chaconne* του Merula δομείται επί ενός δίμετρου επίμονου βάσιμου το οποίο επαναλαμβάνεται αναλλοίωτο 32 φορές (χωρίς να προσμετράται η αρχική έκθεση του η οποία σε αριθμό επαναλήψεων ποικίλει σε διάφορες εκτελέσεις).

Στην ελεύθερη δικαιωμάτων έκδοση του ιστοτόπου ISMLP το δίμετρο του επίμονου βάσιμου δίνεται ως εξής:

Με βάση την ερμηνεία του J. Savall (SAVALL Jordi / Hesperion XXI) αναδιευθετώ στο χρόνο και βασίζω την έκδοσή μου στην κατωτέρω εκδοχή (θα βρείτε εντούτοις και τις δύο εκδοχές στο παρόν PDF):

Στις 32 δίμετρες παραλλαγές που ακολουθούν συναντάμε ελάχιστη μετατροπική δραστηριότητα, πλούσια όμως, τηρουμένων των αναλογιών, ρυθμική. Κάθε παραλλαγή έχει το δικό της “ρυθμικό μοτίβο”. Οι παραλλαγές προϊόντος του χρόνου γίνονται πολυπλοκότερες αποκλειστικά ρυθμικά.

Το έργο τελειώνει σε δίσημο χρόνο και με μεγέθυνση του δίμετρου επίμονου βάσιμου.

Ciaccona

*

MERULA Tarquinio
(1594-1665)

I

II

Basso

1 2

6

3 4

10

5 6

14

7

Ciaccona
*

17 8 9

20 10

23 11 12

26 13 14

30 15 16

Ciaccona
*

34 17 18

38 19 20

42 21 22

46 23

49 24 25

Ciaccona
*

53 26 27

56 28 29

61 30 31 32

66

Ciaccona

*

MERULA Tarquinio
(1594-1665)

I

II

Basso

1 2

7

3 4

11

5 6

15

7 8

18 9

21 10 11

24 12 13

28 14 15

32 16 17

Ciaccona
*

36 18 19

40 20 21

44 22 23

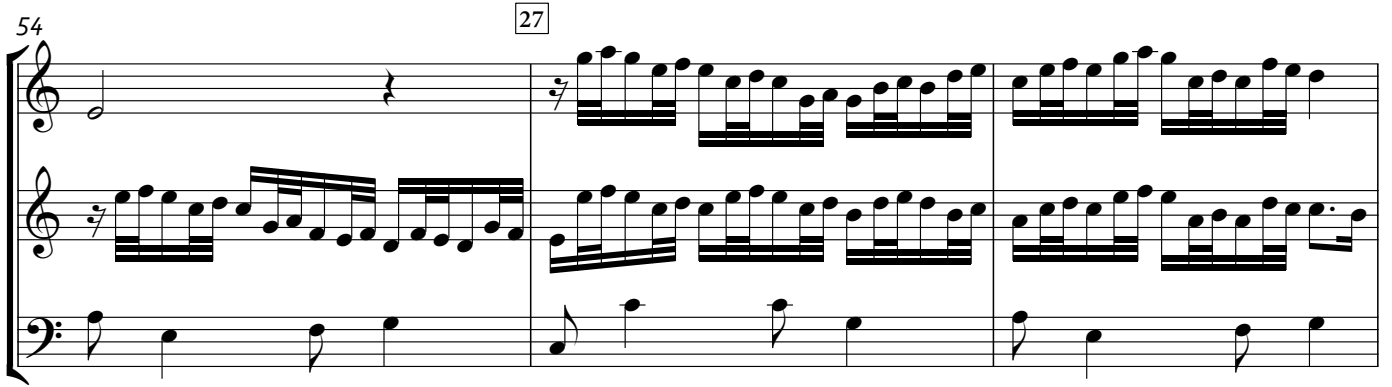
48 24

51 25 26

Ciaccona

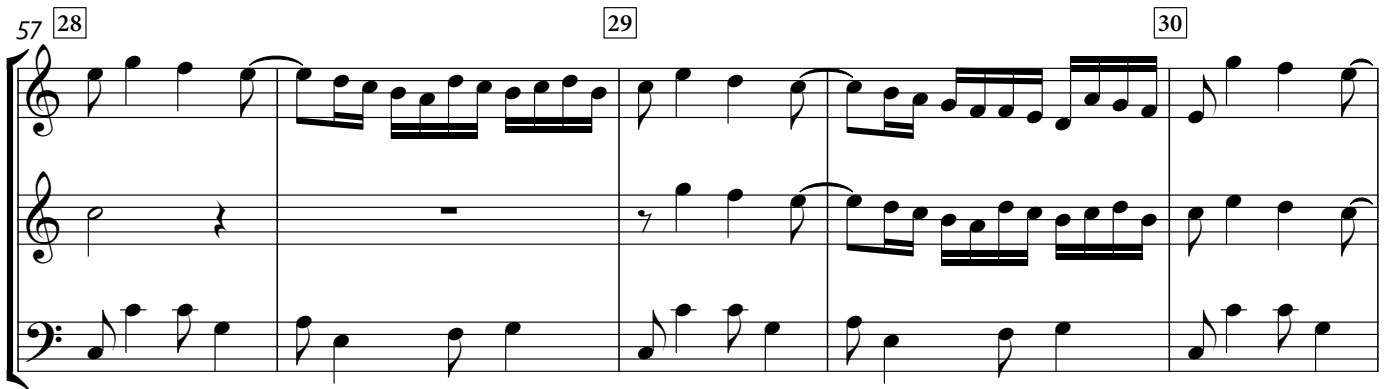
*

54 27

Musical score for measures 54-27. The system consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. Measure 54 starts with a whole rest in the top staff and a quarter note in the bass. Measure 27 is marked with a box and contains a complex rhythmic pattern with many sixteenth notes in the top two staves and a simple bass line.

57 28 29 30

Musical score for measures 57-30. The system consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. Measure 57 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass. Measure 28 has a whole rest in the top staff and a quarter note in the bass. Measure 29 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass. Measure 30 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass.

62 31 32

Musical score for measures 62-32. The system consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. Measure 62 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass. Measure 31 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass. Measure 32 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass.

66

Musical score for measures 66-71. The system consists of three staves: Treble, Treble, and Bass. Measure 66 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass. Measure 71 has a quarter note in the top staff and a quarter note in the bass.